

۱۱۲۵۶۲۵

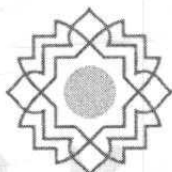
بسم الله الرحمن الرحيم

انقلاب اسلامی ایران

تألیف:

دکتر احمد پیشه‌ور

سرشناسه : پیشه‌ور، احمد، ۱۳۶۶ -
 عنوان و نام پدیدآور : انقلاب اسلامی ایران / نویسنده احمد پیشه‌ور.
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات آکادمیک، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری : ۱۳۴ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۰۰-۲۲-۵
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 رده بندی کنگره : DSR۱۵۵۳
 رده بندی دیویی : ۰۸۳/۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۶۲۱۰۳۰۱

نشر آکادمیک
 ACADEMIC PRESS

انقلاب اسلامی ایران

نویسنده	دکتر احمد پیشه‌ور
انتشارات	آکادمیک
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۲۰۰-۲۲-۵
نوبت چاپ	اول / ۱۳۹۹
قیمت	۳۵۰۰۰ تومان
شمارگان	۵۰ نسخه

خیابان سهروردی شمالی، خ هویزه غربی، خ یوسفی، پلاک ۷، طبقه دوم

۲۸۴۲۹۴۸۴

Academicpub1@gmail.com
 Academicpress.ir

فهرست

مقدمه: بررسی انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن ۹

فصل اول: مفهوم انقلاب اسلامی ۱۴

الف) داخلی (ادبیات - رفرم و ...)	۱۴
اصلاحات	۱۴
رفرم	۱۵
نهضت	۱۶
نهضت تنباکو	۱۶
نهضت ۱۵ خرداد	۱۷
کودتا	۱۷
جنگهای داخلی	۱۸
انقلاب	۱۸
جایگاه ممتاز انقلاب اسلامی ایران در تاریخ بشریت	۲۵
ایدئولوژی یعنی چه؟	۲۷
ویژگی‌های ایدئولوژی	۲۸
کارکردهای اصلی ایدئولوژی:	۲۹
مقایسه سایر انقلاب‌های جهان با انقلاب اسلامی ایران	۳۰
نظریه کارکردگرایان:	۳۳
نظریه مارکس	۳۳

فصل دوم: مبانی و اصول نظام ۳۵

جمهوری اسلامی ایران	۳۵
توحید	۳۵

عدالت.....	۳۶
امامت و ولایت.....	۳۶
کرامت و ارزش انسان توأم با مسئولیت او در برابر خدا.....	۳۷
استکبارستیزی و نفی هرگونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری.....	۳۷
استقلال سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.....	۳۸
همبستگی و وحدت ملی.....	۳۸
رشد فضایل اخلاقی، ایمان و تقوا.....	۳۹
بلابرد: سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها.....	۳۹
طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب و دفاع همه‌جانبه از حقوق ملت.....	۴۰
تأمین آزادی‌های مشروع و قانونی.....	۴۰
رفع تبعیضات نژادی و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.....	۴۱
ایجاد رفاه و رفاه‌گرایی بر لرف ساختن هر نوع محرومیت.....	۴۲
تساوی همه‌ی افراد در برابر قانون.....	۴۲
حمایت از مسلمانان، مظلومان و مستضعفان جهان.....	۴۳
حاکمیت احکام و مقررات اسلام بر تمام شؤون کشور.....	۴۳
حکومت اسلامی و ولایت فقیه.....	۴۴
مردم‌سالاری و مشارکت مردم در اداره‌ی کشور.....	۴۴
اتحاد ملل اسلامی و وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام.....	۴۵
مبارزه با فساد.....	۴۵
عرصه سیاست داخلی.....	۴۶
عرصه‌ی سیاست خارجی.....	۴۷
عرصه‌ی فرهنگ.....	۴۷
عرصه اقتصاد.....	۴۸

فصل سوم: دستاوردهای انقلاب اسلامی..... ۵۱

سطح ملی.....	۵۲
استقلال.....	۵۳
آزادی.....	۵۳

سیاست خارجی.....	۵۴
مردم سالاری دینی یا جامعه ولایی.....	۵۶
سطح منطقه‌ای.....	۵۸
دستاوردهای انقلاب اسلامی برای جهان تشیع.....	۵۹
دستاوردهای انقلاب اسلامی برای جهان اسلام.....	۶۰
الگوپردازی سایر کشورهای اسلامی از انقلاب اسلامی.....	۶۱
آشنایی با انقلاب اسلامی ایران (اهداف، چالش‌ها و رویکردها).....	۶۲
تفاوت‌های بیداری اسلامی با انقلاب اسلامی.....	۶۳
دستاوردهای انقلاب اسلامی در سطح بین‌المللی.....	۶۴
دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران در حوزه فرهنگی، اقتصادی و سیاسی.....	۶۶
دستاوردهای فرهنگی و اجتماعی.....	۶۷
دستاوردهای سیاسی.....	۶۹
دستاوردهای اقتصادی.....	۷۰
قدرت نرم.....	۷۱
مؤلفه‌ها و نمادهای دینی و ملی قدرت نرم ایران.....	۷۳
نام سرزمین ایران و هویت ایرانی.....	۷۳
گفتمان فرهنگی - تمدنی ایران.....	۷۴
قدمت و تنوع زبان فارسی.....	۷۵
کیفیت برتر نیروی انسانی ایران.....	۷۵
نیروی انسانی هوشمند و کارآمد.....	۷۵
روحیه ظلم ستیزی و عدالت خواهی.....	۷۶
روحیه خودباوری و اعتماد به نفس بالا.....	۷۶
مؤلفه‌ها و نمادهای دینی و مذهبی انقلاب اسلامی ایران.....	۷۷
تقویت وحدت و همبستگی.....	۷۷
تقویت اعتماد عمومی.....	۷۸
تقویت روحیه ایثار و از خودگذشتگی.....	۷۸
گسترش مشارکت‌های اجتماعی.....	۷۹

فصل چهارم: چالش‌ها و رویکردهای انقلاب اسلامی در جنگ نرم ۸۲

۸۲	جنگ نرم
۸۳	انواع جنگ
۸۴	تعریف جنگ نرم
۸۴	اهمیت جنگ نرم
۸۶	ابزارهای جنگ نرم
۸۸	رسانه‌ها
۸۸	اینترنت
۸۹	ایمیل
۹۰	ماهواره
۹۰	نشریات
۹۱	فیلم و سینما
۹۱	استفاده از ظرفیت مراکز علمی (آرشی و پژوهشی)
۹۲	شگردها
۹۲	شگردهای اجتماعی
۹۵	الگوسازی‌های فرهنگی و اجتماعی
۹۵	تغییر در سبک زندگی
۹۶	حقوق زنان و اقلیت‌های دینی
۹۶	ترویج قومیت‌گرایی
۹۷	بهره‌برداری از آسیب‌های اجتماعی
۹۷	شگردهای فرهنگی
۱۰۰	تخریب هدفمند فرهنگ و هویت اسلامی
۱۰۱	سخن گفتن از اصول متعالی انسانی
۱۰۲	آموزش و پرورش مهره‌های اثرگذار
۱۰۳	شبیه‌پراکنی‌های مذهبی و اعتقادی
۱۰۴	فرقه‌سازی‌های اسلامی
۱۰۴	اصول مورد نظر فرقه‌سازان
۱۰۵	انواع فرقه‌های اسلامی ایجاد شده

۱۰۵	دین‌سازی
۱۰۶	ترویج اسلام میانه‌رو یا اسلام آمریکایی
۱۰۶	شگردهای سیاسی
۱۰۹	ایجاد نافرمانی مدنی
۱۰۹	حمایت از گروه‌ها و افراد معترض
۱۰۹	مایوس و ناامید کردن مردم
۱۱۰	تأسیس و تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد
۱۱۰	ایجاد خدشه در مبانی مشروعیت حکومت اسلامی
۱۱۱	شگردهای آفابادی
۱۱۲	ایجاد نابرابری‌های اقتصادی
۱۱۳	راه‌های مقابله با جنگ نرم
۱۱۴	عملیات روانی متقابل
۱۱۵	پذیرش وجود جنگ
۱۱۵	تقویت باورها و ترویج ارزش‌ها
۱۱۶	استفاده از همان شیوه‌های جنگ نرم
۱۱۶	به کارگیری هنجاری خودی در طراحی‌هایی اقتصادی
۱۱۷	بومی کردن شبکه‌های اطلاعاتی
۱۱۷	ترویج و تقویت فرهنگ کتابخوانی
۱۱۷	توجه ویژه به جوانان در مدیریت مبارزه نرم
۱۱۹	رفع آسیب‌های جنگ نرم
۱۲۰	تهیه طرح جامع تعلیم و تربیت اسلامی
۱۲۰	تهیه طرح جامع فرهنگی

فصل پنجم: انقلاب اسلامی و توسعه ۱۲۲

۱۲۲	مفهوم توسعه
۱۲۴	مفهوم امروزی توسعه چیست؟
۱۲۵	اصول توسعه یافتگی
۱۲۶	توسعه سیاسی

۱۲۷	اصول ثابت توسعه سیاسی.....
۱۲۷	توسعه فرهنگی.....
۱۲۸	توسعه اقتصادی.....
۱۲۹	توسعه اقتصادی چیست؟.....
۱۳۰	اهداف توسعه اقتصادی.....
۱۳۱	شاخص‌های توسعه اقتصادی.....
۱۳۲	توسعه اجتماعی.....
۱۳۳	منابع و مآخذ.....

مقدمه

بررسی انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن

جهان در قرن بیستم، تحولات گسترده و وقایع متنوع، متضاد، تأثیرگذار و در عین حال خیره کننده‌ای را شاهد بود. سرعت و ابعاد گسترده این تحولات در قرن بیستم به تنهایی با آنچه در قرون پیشین بر جهان گذشتن برتری می‌نماید. جنگ‌های جهانی، انقلاب‌ها و تعارضات و درگیری‌های میان جوامع، بحس قابل توجهی از تحولات قرن گذشته را به خود اختصاص دادند. برخی از این رخدادها با تمامی اهمیت آنها دامنه اثر محدودی از خود به جای نهاده و برخی پویایی جریان‌ات درونی خود را حفظ نمود، و گستره کلانی از ساختارها و فرآیندهای نظام بین الملل را تحت تأثیر قرار دادند. وقوع انقلاب اسلامی در کنار فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی از جمله حوادثی است که تأثیر فوق العاده روشنی‌بخش آن در ورای مرزها و نظام بین الملل بر جای گذاشته است. تحولات و وقایع فوق، عناصر درونی نظام بین الملل را به شکل عمیقی تحت تأثیر قرار داده اند.

حیرت و نگرانی غرب از وقوع انقلاب اسلامی در ایران در سال ۱۳۵۷ (۱۹۷۹)، نه تنها ناشی از عدم درک و آشنایی صحیح آنها با جریان‌ها و تحركات داخلی، فرهنگ سیاسی و فکری درون جامعه ایران بود بلکه بروز چالش در منافع سرشار سیاسی و اقتصادی آنها نیز بر ابعاد این نگرانی می‌افزود. ایران به عنوان یکی از بزرگ ترین دارندگان منابع گاز و نفت، مرز مشترک ۲۵۰۰ کیلومتری با یکی از پایه‌های نظام دو قطبی در دوران جنگ سرد، جایگاه

ایران در کمربند اسلامی به عنوان یکی از قوی‌ترین مراکز فکری و فرهنگی اسلامی و همچنین موقعیت بی‌نظیر استراتژیک آن در حساس‌ترین منطقه در گردونه منافع حیاتی و امنیتی غرب و بویژه قدرت‌های بزرگ قرار داشت. پیچیدگی رفتار متقابل غرب و ایران فارغ از عنصر زمان، ناشی از عواملی از این دست بوده است. شدت و ضعف برخورد و تعامل غرب با ایران چه قبل و چه بعد از انقلاب تابع و وابسته به همین گونه عوامل می‌باشد.

انقلاب اسلامی در شرایطی در ایران به وقوع پیوست که به نظر کمتر کسی ایران را در شرایط انقلابی تصور می‌نمود. اکثر برآوردها از توان نظام موجود در ایران در نهایت به ثبات نسبی ختم می‌شد؛ به عبارت دیگر این انقلاب خاستگاه و بستری غیرمنتظره داشت. چرا که حکومت پهلوی دوم در خاورمیانه برای نظام بین‌الملل دو قطبی به سرکردگی آمریکا و شوروی، جزیره امن و امن محسوب می‌شد. قبل از کنفرانس گوادالوپ، کشورهای بزرگ صنعتی و در رأس آنها آمریکا، انگلیس و فرانسه هنوز انتظار فروپاشی حکومت پهلوی را نداشتند و به همین دلیل جیمی کارتر رئیس‌جمهور وقت آمریکا چند ماه قبل از آن ایران شاهنشاهی را «جزیره امن» خواند و از سوی دیگر دیوید اوون وزیر امور خارجه وقت انگلیس با صدور بیانیه‌ای صراحتاً موضع کشیش را در برخورد با حرکت انقلابی مردم در ایران جانبداری رسمی از محمد رضا پهلوی و ادامه حکمران سلسله پهلوی اعلام نمود. آنها بر این باور بودند که پیروزی انقلابیون در ایران در نهایت به تأسیس نظام کمونیستی منجر خواهد شد. تقابل غرب لیبرال در مقابل شرق کمونیست تمام دهشت‌های رقیب را منحصر به خود ساخته بود؛ به طوری که تحلیل‌ها و برداشت‌های مزبور آنها را به شدت تقلیل‌گرا نموده و منجر به سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌های متناقضی از سوی آنها در مجال بسیاری از مسائل جاری در نظام دو قطبی شد.

مهم‌ترین تأثیر انقلاب اسلامی بر احیای ارزش‌ها و آگاهی‌های اسلامی، القای تفکر اسلام سیاسی بود. اسلامی که به زعم بسیاری در صفحات کهن تاریخ فروتن شده و از اذهان رخت بر بسته بود، اینک با هسته‌ای قدرتمند و امواجی فراتر از مرزهای ملی بازگشته و به جریان افتاده بود. در واقع پیروزی انقلاب اسلامی نشان داد که ادیان بویژه دین اسلام با گذشت زمان و توسعه مدرنیسم‌یون نه تنها به پایان راه نرسیده است بلکه مجدداً به عنوان مهم‌ترین

راه نجات بشریت از ظلم و بیدادگری احیای شده و دنیای مادی گرای معنویت‌گریز را متوقف ساخته و دریچه‌ای از معنویات و اعتقادات مذهبی را در راستای رستگاری و رهایی بشریت از قید قدرت‌های استعمارگر گشوده است.

در این میان نقش امام خمینی رحمه‌الله به عنوان نظریه پرداز و احیاگر تفکر دینی از انظار دور نمانده و به اعتقاد و اعتراف بسیاری از اندیشمندان و شرق شناسان، اسلام شناسان و جامعه شناسان غربی، ایشان بزرگ ترین احیاگر تفکر و ارزش‌های اسلامی می‌باشند که آنچه اصلاح گران، تجدیدگرایان، متجددها و بیدارگرایان اسلامی از قرن ۱۹ میلادی تا زمان آغاز نهضت در ایران صرفاً به عنوان یک آرمان تبلیغ می‌کردند، امام خمینی ره در صحنه عمل پیاده کرد و دوران جدید را بنیانس را آغاز نمود.

در واقع پیروزی انقلاب اسلامی نشان داد که ادیان بویژه دین اسلام با گذشت زمان و توسعه مدرنیزاسیون نه تنها به پایان راه خود نرسیده‌اند بلکه مجدداً به عنوان مهم ترین راه نجات بشریت از ظلم و بیدادگری مطرح می‌باشند. قرآن و آیات آن در دنیای بعد از انقلاب اسلامی معنا و مفهوم جدیدی پیدا کرد. پیروزی انقلاب اسلامی چون داروی شفابخشی موجب احیای افکار و اندیشه‌های اسلامی در سراسر جهان گردید و موجب افزایش روحیه و تقویت بنیادهای فکری گردید، به طوری که از حالت تداعی در آمده و حالت تهاجمی به خود گرفته است. مسلمانان جهان با پیروزی انقلاب اسلامی و احیای ارزش‌های اسلامی که تجربه شکست از رویکرد به غرب را به همراه داشته و قبل از آن با تحمیل نفتی سال ۱۳۵۱، احساس قدرت، غرور و موفقیت نمودند. در عین حال انقلاب ایران موجب انقلاب سیاسی اجتماعی اسلامی موفق را به جهان ارزانی داشت؛ انقلابی که با نام اسلام تحت شعار الله اکبر و بر پایه این ایدئولوژی و سمبل‌های اسلامی و شیعی و تحت رهبری روحانیتی که با مفاهیم اسلامی پرورش یافته بود، مبارزه کرده و پیروز شد. در نتیجه مسلمانان در سراسر جهان توانستند به هویت اسلامی خود و از تجدید حیات اسلامی در جایی که برای مدت طولانی تحت سلطه قدرت‌های بزرگ خارجی قرار داشتند، احساس غرور و قدرت نموده و به خود ببالند. مهم ترین مشکل این کشور در گذشته، این بود که آن رژیم، رژیم منحوس پهلوی وابسته به امریکا و قبل از آن، وابسته به انگلیس بود! آن‌ها می‌گفتند چه کسی بیاید بالا و

نخست‌وزیر، یا مسئول، یا وزیر یا مدیر شرکت نفت شود و یا فلان شغل را داشته باشد. آمریکایی‌ها که می‌گفتند، آن‌کس را مقام و مسئولیت بالا میدادند. هرکس را هم که دشمنان خارجی این ملت می‌خواستند از صحنه کنار برود، این‌ها رژیم پهلوی همه‌ی قدرتشان را به کار می‌انداختند که او را کنار بزنند. در این مملکت، اگر کاری به نفع آمریکایی‌ها بود، به وسیله آن دستگاه انجام می‌گرفت. اگر کاری به ضرر آن‌ها و به نفع مردم بود، انجام نمی‌گرفت؛ بلکه با آن کار، مقابله هم میشد. استقلال نداشتن یک کشور، این‌گونه است.

انقلاب، پدیده‌ای اجتماعی است و هر پدیده اجتماعی، در نظام قانونمند جهان هستی، از قوانین و توانین علی پیروی می‌کند و ریشه‌ها و عواملی دارد؛ بنابراین، نمی‌توان پیروزی انقلاب اسلامی را، امری تصادفی دانست. همان‌گونه که بقا و استمرار آن را نیز نمی‌توان بدون علت رد کرد. در انقلاب اسلامی ایران، همچون سایر انقلاب‌های بزرگ جهان قطعاً زمینه‌های عینی و مادی فراوانی داشته است. همچنین، عوامل ذهنی، باورها و تجربه‌های افراد جامعه که در شکل‌گیری اصر نهضت و جهت‌گیری آن تأثیر داشته‌اند و در نهایت، رهبری نهضت، به عنوان کانون تربیب انبام همه عوامل و جهت دهنده نیروی عظیمی که روحیه انقلابی را در ملت ایجاد می‌کند، عامل مهم دیگری است که باید در سلسله عوامل پیروزی یک انقلاب، ملاحظه و بررسی شود.

نیروهای مؤثر جامعه و کسانی که حاضر بودند برای تنقی آرمان‌های شان، حتی دست از جان بشویند و همه چیز خود را فدا کنند، به این جمع بستند، دیده بودند که جز با انگیزه و آرمان‌های اسلامی، نمی‌توان مشکلات و دشواری‌های جامعه را برطرف کرد و نظام سلطنتی، عامل اصلی همه مشکلات و معضلات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه است؛ بنابراین، به تدریج اندیشه تغییر و دگرگونی نظام سلطنتی، جایگزین شعارهای دیگر که در نهضت‌های قبلی مطرح بود، شد. از طرف دیگر، قدرت‌های بزرگ به هیچ وجه مصلحت ملت‌ها را نمی‌خواهند و اگر گاهی با خفقان و نابرابری و تضییع حقوق مردم، مقابله‌ای می‌کنند، فقط برای جلب نظر مخالفان رژیم حاکم و تعدیل وضعیت موجود است؛ بنابراین، امیدی به قدرت‌های مسلط و شیوه‌های رایج برای اصلاح بنیادی جامعه نمی‌توان داشت. همچنین اگر نهضت و حرکت مؤثری بخواهد شکل یابد و به راه خود ادامه دهد و دچار

انحراف، توقف، رکود و سازش نشود، رهبری آن باید در دست افراد صالح و شایسته و مؤمن و مورد اعتماد باشد؛ بنابراین، در باور و ذهنیت تجربه تاریخی مردم، نقش رهبری، جایگاه مهمی را به دست آورده بود. آخرین نکته مهم این که بدون باور، هدف، انگیزه و تلقی مشترک بین احاد جامعه و پذیرش عمومی انقلاب نمی‌توان به تحولی اساسی و انقلابی ریشه‌دار و پایدار، دست یافت.

نکته دیگر در این رابطه وجود امکانات ذهنی و سرمایه فرهنگی جامعه می‌باشد. هر انقلابی به پشته‌های فکری و ذهنی نیاز دارد که بتواند اولاً انگیزه کافی برای جنبش و نهضت را در توده‌های مردم ایجاد کند؛ ثانیاً اهداف و آرمان‌های انقلاب را توجیه و تبیین نماید و ثالثاً در صحنه عمل و در جامعه، وحدت و انسجام بین نیروهای انقلاب را تحقق بخشد. بدون پشته‌های ذهنی و اعتقادی، حتی واقعیت‌ها و عوامل عینی انقلاب هم نمی‌تواند به عامل انقلاب تبدیل شود؛ یعنی وقتی بنابر پارادایم اعتقادی پذیرفته شده برای توده‌ها، واقعیات جامعه که عوامل عینی انقلاب به شمار می‌روند، مطلوب تلقی شوند، بالفعل عامل انقلاب نخواهد شد. پس پشته‌های و ریشه اعتقادی انقلاب، نقش بسیار مهمی را و چه بسا نقش اول را در تحقق و پیروزی یک انقلاب داراست. در انقلاب اسلامی ایران، این پشته‌ها، اعتقاد راسخ و ریشه‌دار مردم مسلمان ایران به اسلام بود. اسلام در روح و جان و خرافات مردم ایران ریشه عمیق دارد و به عنوان سرمایه‌ای عظیم در جریان انقلاب اسلامی ایران، قدرت و عمق خود را نشان داد.

